

Līdzība par Labo Tēvu un diviem dēliem Tuvo Austrumu zemnieka acīm raugoties

IEVADS

Viss aplūkojamais Bībeles teksts ir sadalīts divās daļās, kurās attiecīgi tiek aplūkots jaunākais un vecākais dēls. Savukārt, katra daļa ir sadalīta paragrāfos. Vecā un Jaunā Derībā ir atrodamas vairākas retoriskas struktūras, īpaši tā saucamais Ebreju paralēlisms, kuru Kenets Beilijs¹ iedala trīs kategorijās – secības paralēlisms, soļu paralēlisms un apgrieztais paralēlisms. Mūsu gadījumā ir apgrieztā paralēlisma struktūra (ABCD D'C'B'A'). Šai struktūrai ir raksturīgs tas, ka galvenās tēmas parādās pa pāriem, piemēram, 1A runā par nāvi, savukārt, 8A runā par augšāmcelšanos. Kur parādās šāda struktūra, svarīgi ir pievērst uzmanību pašam centram, mūsu gadījumā ar jaunāko dēlu tas būtu 4D un 5D, jo šis centrs dod ievirzi un jēgu visa stāsta izpratnei.

Aplūkojot šo līdzību par diviem dēliem, regulāri notiks atsaukšanās uz vēl divām līdzībām, kuras atrodas pirms mūsu aplūkojamās līdzības, proti, par Labo Ganu un Labo Sievieti. Ievērosim, ka šīs līdzības netiek nosauktas tradicionālā veidā, proti, par pazudušo avi un pazudušo grasi. Tam ir savi iemesli un apsvērumi, kuri, cerams, noskaidrosies arī lasītājam.

Maz tiks pievērta uzmanība grieķu valodas īpatnībām. Tas tiks darīts tikai tur, kur tas, šķiet būs pavisam nepieciešams. Taču galvenā uzmanība tiks pievērta Tuvo Austrumu² kultūras īpatnībām, kuras noteikti ir jāņem vērā, lai saprastu šo līdzību. Jo Jēzus pats ir audzis Palestīnas kultūrā un ļaudis, kurus Viņš uzrunāja, arī bija TA kultūras ļaudis, nevis 20. gs. Rietumeiropas kultūras cilvēki. Pamata pieņēmums ir pavisam vienkāršs, mēs vienmēr Bībeli lasām ar savas kultūras “brillēm” uz acīm. Šis darbs būs mēģinājums nolikt pie malas Rietumu kultūras brilles un palūkoties uz šo līdzību ar TA kultūras brillēm. Galvenais atsauces avots ir ievērojamā Jaunās Derības pētnieka Keneta Beilija sarakstītās grāmatas.³ Šis autors 35 gadus ir pavadījis dažādās TA valstīs – Ēģiptē, Libanonā, Palestīnā un Kiprā, tādējādi dziļi iepazīdams to kultūru, kurā ir dzīvojis un mācījis mūsu Kungs.

¹ Kenneth E. Bailey, *Finding The Lost: Cultural Keys to Luke 15*. Saint Louis: Concordia Publishing House, 1992, p. 45-49.

² Turpmāk tiks lietots saīsinājums – TA.

³ *Finding The Lost un Poet & Peasant and Through Peasant Eyes*. Grand Rapids: Eerdmans, 1983.

Jaunākais dēls - Lk.15:11-24

Kādam cilvēkam bija divi dēli.

1. A. Un jaunākais sacīja tēvam:
"Tēvs, dod man piekrītošo mantas daļu!"
Un viņš starp tiem sadalīja mantu. NĀVE

2. B. Un pēc dažām dienām, jaunākais dēls pārdeva visu,
aizceļoja uz tālu zemi,
un izšķieda savu mantu, izšķērdīgi dzīvodams.
Kad nu viņš visu bija izšķērdējis,
tai zemē izcēlās liels bads
un viņam sāka pietrūkt. VISS IR PAZAUDĒTS

3. C. Tad viņš nogāja un piemētās pie kāda tā zemes pilsoņa.
Tas to sūtīja savā tīrumā cūkas ganīt.
Un viņš būtu priecīgs dabūt sēnalas, ko cūkas ēda,
lai ar tām piepildītu savu vēderu,
bet neviens viņam tās nedeва. ATSTUMŠANA

4. D. Tad viņš, pie atziņas nācis, sacīja:
"Cik algādžu nav manam tēvam,
kuriem maizes papildnam, kamēr es te mirstu badā! PROBLĒMA?

5. D. Es celšos un iešu pie sava tēva un sacīšu:
"Tēvs, es esmu grēkojis pret debesīm un pret tevi,
es vairs neesmu cienīgs, ka mani sauc par tavu dēlu.
Pieņem mani par vienu no saviem algādžiem!"
Un viņš cēlās un gāja pie sava tēva. ATRISINĀJUMS?

6. C. Bet, viņam vēl tālu esot, viņa tēvs to ieraudzīja
un tam kļuva viņa žēl,
un viņš skrēja tam pretī,
krita tam ap kaklu un to skūpstīja. PIENĒMŠANA

7. B. Bet dēls tam sacīja:
"Tēvs, es esmu grēkojis pret debesīm un pret tevi,
es neesmu vairs cienīgs, ka mani sauc par tavu dēlu."
Un tēvs pavēlēja saviem kalpiem:
"Atnesiet ātri vislabākās drēbes un apģērbiet to,
mauciet viņam pirkstā gredzenu un kurpes kājās, VISS IR ATGŪTS

8. A. atnesiet baroto teļu un nokaujiet to,
lai ēdam un līksmojamies,
jo šis mans dēls bija miris un nu atkal dzīvs,
viņš bija pazudis un ir atkal atrasts."
Un viņi sāka līksmoties. AUGŠĀMCELŠANĀS

Jaunākais dēls

NĀVE [1A]:

1. TA kultūrā pieprasīt mantojumu, kamēr tēvs ir dzīvs, ir kaut kas neiedomājams. Tas ir tas pats, kas pieprasīt tēva nāvi. Jaunākais dēls faktiski pasaka savam tēvam: "Es gribu, lai tu nomirsti!" Patiešām, šajā nozīmē, dēls ir *miris* savai ģimenei. Pie tam viņš *jau bija nomiris*, nevis nomira tajā brīdī, kad pieprasīja mantojumu. Jo ja viņš būtu dzīvs, tad dēls neprasītu šādu jautājumu. Ievērosim, ka šī tēma *bija miris un ir atkal dzīvs*, vijās cauri visam stāstam.
2. TA tēvs var atbildēt tikai vienā veidā, proti, noraidīt dēla prasību, izmest viņu no mājām, pat fiziski sodīt. Bet šajā līdzībā nekas tam līdzīgs nenotiek. Šis tēvs nav veidots pēc TA tēva modeļa. Kad gans meklē pazudušo avi, tad tas nav nekas īpašs. Kad sieviete meklē pazudušo grasi, tad tas arī nav nekas īpašs. Bet kad tēvs sadala mantojumu, tad viņš rīkojās tā, kā līdz šim neviens tēvs TA nav rīkojies.
3. Patreizējā diskusija Rietumos par to, kā nosaukt Dievu, pieņem, ka *Tēvs* Bībelē ir veidots pēc TA patriarha modeļa. Šis "patriarhālais Dieva modelis" tiek izmantots cīņā pret sieviešu tiesībām un brīvību. Šī līdzība atklāj, ka Jēzus nerunā par Dievu kā par TA tēvu. Ja TA kristieši savu tēva modeli izmanto, lai runātu par Dievu, tad tas nav attaisnojami. Ja Rietumu kristieši Rietumu tēva modeli izmanto, lai runātu par Dievu, tad arī tas nav attaisnojami. Svarīgi ir tas, ka Jēzus ne tikai nosauc Dievu par Tēvu, bet arī definē šo vārdu pa jaunam. Skaidrs ir tas, ka Tēvs šajā līdzībā nav veidots pēc TA tēva modeļa. Jēzus ne tikai uzrunā Dievu kā Tēvu,⁴ bet šajā līdzībā arī ļoti uzskatāmi parāda *kāds* ir Tēvs.
4. Ēģiptiešu teologs *Ibrahim Said* (miris ap 1974) par dēla prasību saka, ka jaunākais dēls drošo dzīvi zem tēva nama jumta uzskata par nelaimi, ka viņš ir noguris no paklausības tēvam. Tā vietā viņš izvēlas aiziet prom no tēva, lai izbaudītu dzīvi. Patiešām, grēks savā saknē ir vēlme distancēties no Dieva, nodzīvot dzīvi bez Tēva, nodzīvot dzīvi baudās.
5. "Viņš starp tiem sadalīja *dzīvību*"⁵ - tā tulko, piemēram, arhaiskais grieķu - arābu tulkojums.⁶ Ģimenes mantojums ir dzīvība šai ģimenei. Nabots ir gatavs mirt, bet tēvu zemi viņš nepārdod, pat ķēniņam (1Ķēn.21:1-6). Pat šodien, palestīnieši un jūdi sauc: "Atdodiet mūsu tēvu zemi!" Neviens nepiekrīt ņemt citu zemes gabalu, nezaudējot savu identitāti. Tik cieša ir TA cilvēka pieķeršanās savai tēvu zemei. Tādējādi, līdzībā tēvs sadala savu dzīvību, kad viņš piekrīt jaunākā dēla prasībai. Ievērosim šo niansi par *dzīvības* sadalīšanu. Rietumnieka acīm raugoties šī nianse var paiet garām, jo esam pieraduši pirkt, pārdot nekustamos īpašumus.
6. Princips – *jo lielāka mīlestība, jo lielākas sāpes, kad šī mīlestība tiek noraidīta*. Dēls noraida sava tēva mīlestību, pieprasīdams mantojumu. Taču tēvs turpina mīlēt savu dēlu un, kaut arī dziļās sāpēs, dod dēlam piekrītošo daļu. Tēvs parāda nedzirdētu un neredzētu žēlastību. Tēvs, dziļās sāpēs, dod dēlam "brīvību", pēc kuras viņš tā tiecas. Parasts TA tēvs, vai rietumnieku tēvs, šādā gadījumā apskaistos, sodītu dēlu, neļautu tam aiziet, bet ne tāds ir šis tēvs. Viņa sirds asiņo no sāpēm, tomēr viņš dod savam dēlam brīvību. Šis tēvs nevēlas sev mājās vergu vai lelli.
7. Vecākais dēls arī ir klātesošs šajā notikumā. Mantojums tika sadalīts starp abiem dēliem. Vecākā dēla klusēšana atklāj kaut ko ļoti būtisku par viņu pašu. TA kultūrā vecākam dēlam šādā situācijā ir paredzēta noteikta loma. Jaunākais dēls ir nopietni uzbrucis savam tēvam un apkaunojis visu ciematu. Kādam ir jāsamierina tēvs ar dēlu. Tas ir jādara kādam, kurš ir vistuvākais abām pusēm. Tātad šajā gadījumā tiek sagaidīts, ka vecākais dēls tūlīt pat uzņemtos vidutāja un samierinātāja lomu. Bet viņa klusums atklāj to, ka viņa attiecības ar tēvu un brāli ir ļoti sliktas. Ja viņam nepatīktu tikai brālis, viņš rīkotos tēva dēļ. Bet viņš paņem mantojuma daļu, ar to atklājot, ka viņa attiecības ar tēvu arī ir sarautas. To vislabāk ieraudzīsim, kad aplūkosim vecākā dēla reakciju, ieraugot grandiozu mielastu mājās.
8. Jūdu mantošanas likums ir rūpīgi aprakstīts *Mišnā*,⁷ proti, dēliem ir tiesības rīkoties ar mantojumu, piemēram, pārdot, tikai pēc tēva nāves. Bet pa to laiku, tēvs var tērēt mantojumu kā vien viņš vēlas,

⁴ Aramiešu – abba.

⁵ Grieķu – bios.

⁶ Skatīt pielikumu.

⁷ *Mišna* - šis vārds nāk no ebreju *šānāh*, kas nozīmē "atkārtot". Vēlāk šis vārds nozīmēja mācīšanos caur atkārtošānu. Mišna tika rediģēta un izdota Rabbi *Judah ha-Nasi* [200-220] vadībā. Tā reprezentē tanaiskā

kaut arī manta jau pieder dēliem. Tādējādi tēvam līdzībā ir tiesības nokaut barotu teļu. Taču svarīgi ir atcerēties, ja tēvs reti un pieticīgi uzņems viesus, tad īpašuma ienākumi pakāpeniski augs *par labu vecākajam dēlam*. Savukārt, jaunākais dēls nevar pilnīgi pārdot savu daļu tik ilgi, kamēr tēvs ir dzīvs. Dēls gan var pārdot savu daļu, taču pircējs kontroli pār īpašumu iegūs tikai pēc tēva nāves. Tomēr mēs lasām, ka “pēc dažām dienām dēls pārdeva visu”. Dēlam izdodas pārdot. Kurš gan pirkis īpašumu, zinot, ka vēl daudzus gadu desmitus nevarēs ar to rīkoties. Stāsts runā par tēvu, kurš ir savos labākajos gados, nevis jau uz nāves gultas. Vai dēlam izdodas tēvu pierunāt pilnīgi pārdot savu mantojuma daļu? Šķiet, ka jā, jo dēlam izdodas visu pārdot un paņemt līdz visu naudu. Kāpēc tēvs piekrīt? Tāda ir tēva daba. Viņš dod *pilnīgu brīvību*, pat tādu brīvību, kura noraida žēlsirdīgā tēva mīlestību.

VISS IR PAZAUDĒTS [2B]:

1. Dēls pārdod visu daļu dienu laikā. Parasti īpašumu pārdošana ir ilgstošs process, mēneši un pat gadi. Bet dēls visu pārdod ļoti ātri. Ar savu rīcību viņš ir apvainojis visu ciemu. Sabiedrības naidis liek dēlam steigties. Atcerēsimies teicienu - *neslava ciemā ir ļaunāka par nāvi*. Dēls visu pārdod un atstāj ciemu ar zobenu virs savas galvas. Šis zobens TA kultūrā ir *qetsatsah* rituāls.
2. *Qetsatsah* nozīmē "nogriezt." Šī ceremonija ir aprakstīta *Midrash Rabbah - Ruth*⁸ un Jeruzalemes Talmudā.⁹ Ja cilvēks pārdod zemi kādam pagānam, tad radnieki ieber grauздētas kukurūzas un riekstus traukā, kuru pēc tam saplēš cilvēku priekšā, sakot: "Tāds un tāds ir izslēgts no mūsu sabiedrības." Kopš šī brīža neviens neielaidīsies nekādās darīšanās ar šādi izslēgtu cilvēku. Vienīgi zemes atgūšana atceļ šo izdarīto rituālu. Dēls ir pārdevis zemi un dodas uz tālu zemi. Ja viņš atgrieztos un nopirktu atpakaļ zemi, viņam tiktu piedots. Bet kā ciems reaģēs, ja viņš zaudēs visu naudu, pie tam starp pagāniem? Šis rituāls noteikti tiks izdarīts, ja dēls atgriezīsies tukšā. Viņam obligāti ir jāgūst panākumi.
3. Kā jaunākais iztērē naudu, *izšķērdīgi* vai *netikli dzīvodams*?¹⁰ Vairums sīriešu un arābu Bībeles tulkojumi¹¹ runā par izšķērdīgu, dārgu dzīvošanu, noraidot domu par netiklību. Stāsta beigās vecākais apvairo jaunāko, ka viņš mantu izšķērdējis ar netiklēm. Vecākais nav redzējis jaunāko tālā zemē. Viņš nav ar viņu vēl runājis pēc atgriešanās. Vecākais savā paštaisnībā *domā*, ka jaunākais ir netikli dzīvojis. Apvainojums netiklībā nāk no vecākā dēla puses nevis no stāstītāja. Rietumu tulkojumus ir iespaidojuši vecākā dēla vārdi par netiklību 30. pantā un tie ir "ietulkoti" arī 13. pantā. Taču tas nav attaisnojams no valodas viedokļa un gandrīz viennozīmīgās TA tulkošanas tradīcijas. Tādējādi Rietumu tulkojumi palaiž garām svarīgu niansi: paštaisnais vecākais dēls apmelo savu jaunāko brāli.
4. "Viņam sāka pietrūkt." Kad dzīve kļūst nepanesama, piemēram, bada laikos, tad TA kultūrā ikviens iet pie saviem radiem, lai dabūtu jumtu virs galvas un ēdienu. Kad ir ārkārtēja situācija, tad paplašinātā ģimene nāk kopā, lai pārvarētu grūtības. Jaunākajam nav kur iet. Viņš ir tālā zemē. Ja tur būtu kāda jūdu ģimene, viņš varētu tajā dabūt paēst divas trīs reizes. Šajā situācijā tas būtu saprotami, ja jaunākais atgrieztos mājās. Taču, TA kultūra ir ļoti ietekmēta no tādiem jēdzieniem kā gods un kauns. Katrs bērns tiek audzināts tā, lai viņš darītu to, kas ir godājams un par katru cenu izvairītos no tā, kas ir apkaunojošs. Ja jaunākais atgrieztos ciemā, viņš sevi pakļautu publiskam kaunam. Viņa kauns būtu trīskārtīgs. Pirmkārt, viņš būtu apkaunots tēva priekšā. Otrkārt, viss, kas ir palicis mājās, ir brāļa mantojums. Brālis noteikti būs neapmierināts, ja daļu no peļņas viņam vajadzēs izlietot jaunākā brāļa vajadzībām. Treškārt, bailes no ciemata ļaudīm iespējams visvairāk nodarbina jaunāko dēlu tālā zemē. *qetsatsah* ceremonija noteikti tiks izdarīta attiecībā uz viņu.

ATSTUMŠANA [3C]:

perioda mutiskās tradīcijas sistematizēšanu. Proti, viss darbs ir sadalīts sešās lielās daļās, kurās tiek aplūkotas dažādas tēmas katrā. Piemēram, par civilo un kriminālo likumu, par pazaudēto īpašumu, par strādnieku pieņemšanu utt.

⁸ 7:11

⁹ *Ketuboth* 2:10. Jeruzalemes jeb Palestīnas Talmuds. Vārds "talmuds" nozīmē "mācīšanās". Tika pabeigts ap. 400-425 pēc Kristus un sastāvēja no Mišnas, Toseptas, Gemaras.

¹⁰ Grieķu – zōn asōtōn.

¹¹ Skatīt beigās pielikumu Nr.1.

1. Jaunākais *piemetās*¹² pie kāda turīga pagāna, kam ir cūkas. Vārds *piemetās* burtiski būtu tulkojams - *pielipa, neatstājās*. Nabagi daudzās sabiedrībās ir spiesti uz šādu pazemojošu rīcību. Viņi izraugās kādu turīgāku cilvēku un burtiski mēģina kļūt par liekēžiem.
2. Šis turīgais pagāns grib tikt vaļā no jaunākā dēla un tādēļ piedāvā darbu, kuru svešinieks noteikti noraidīs. Svešinieks ir jūds. Viņš ieradās ar naudu, tātad nāk no turīgas ģimenes. Viņš noteikti neganīs cūkas! Svešinieks piekrīt!!!
3. Šis notikums atklāj Jēzus "grēka definīciju." Iedomāsimies šādu sarunu starp Jēzu un farizejiem:
Farizeji: "Rabi, Jēzu, mēs domājam, ka tava grēka doktrīna nav nopietna. Ja tu saprastu, kas ir grēks, tu neēstu kopā ar grēciniekiem."
Jēzus: "Kungi, es redzu, ka esmu pārprasts, ka man esot nepareiza grēka izpratne. Ļaujiet es jums to izskaidrošu. Manā skatījumā grēks ir ļoti nopietna problēma. Es domāju, ka grēks un grēcinieks ir kā jauns jūds, kurš pieprasa tēva nāvi, pieprasot mantojumu. Pēc tam viņš pārdot saņemto mantojuma daļu, dodas uz tālu zemi, iztērē visu naudu starp pagāniem un nobeidz ar cūku ganīšanu. Tas ir mans uzskats."
Farizeji: "Pārsteidzoši, šim jaunajam Rabi ir lieliska grēka doktrīna. Tas ir tieši tas, ko mēs domājam par grēcinieku."
4. Pirmā gadsimta auditorijai Jēzus patiešām ir devis spilgtu ļaunuma ilustrāciju. Dēls atteicās no vieglās kalpošanas tēva mājās un nobeidz ar ļoti smagu kalpošanu svešiniekam. Kopību ar ģimeni dēls ir nomainījis pret kopību ar cūkām. Labu barību dēls ir nomainījis pret cūku barību. Viņš meklēja baudu, atrada sāpes. Viņš gribēja brīvību, bet nokļuva verdzībā. Svarīgi ievērot, ka grēks un ļaunums primāri ir sarautas attiecības, nevis pārkāpti likumi. Dēls ir sarāvis attiecības ar tēvu, ģimeni un ciematu.
5. Jaunākais dēls būtu priecīgs dabūt *pākstis*, ko cūkas ēda. Citiem vārdiem sakot, jaunākais vēlas tādu vēderu, kāds ir cūkām, lai varētu sagremot šādu rupju barību. Vai tiešām šis jaunais jūds ir nonācis tik tālu, ka *vēlas būt kā cūka!!!*

PROBLĒMA? [4D]:

1. "Pie atziņas nācis" - Rietumos tradicionāli tiek skaidrots, ka jaunākais nožēloja savus grēkus jeb atgriezās tālā zemē. Tādējādi gan šī jaunā atziņa, gan atgriešanās mājās, gan grēksūdze tēva priekšā tiek izprasta kā jaunākā dēla atgriešanās. Taču uzreiz ir jāpiebilst, ka šāds skaidrojums nonāk pretrunā ar iepriekšējām līdzībām, kurās viennozīmīgi tiek uzsvērts, ka pazudusī avs pati neatradās, bet Gans to atrada, ka pazudušais grasis pats neatradās, bet Sieviete to atrada. Līdzībā par Labo Ganu un Labo Sievieti *atgriešanās nozīmē būt atrastam*. Nedz avs, nedz pazudušais grasis neatrod paši sevi. Tikai pateicoties Gana un Sievietes pūlēm, avs un grasis tiek atrasti. Vai gadījumā ar jaunāko dēlu, viņš pats sevi atrod? Vai tiešām šajā trešajā līdzībā Jēzus izmaina atgriešanās izpratni? Vai tiešām atgriešanās tagad ir jāsaprot kā *atrasties pašam* un nevis *būt atrastam* ?
2. *Codex Bezae*¹³ Lk.18:4 lieto tādu pašu grieķu frāzi *eis heauton de elthōn*, kāda ir atrodama Lk.15:17. Bet šajā tekstā Lk.18:4¹⁴ tekstā tiesnesis neatgriežas un neko nenožēlo. Viņš mēģina tikt vaļā no atraitnes. Tā vietā, lai radītu neatrisināmu problēmu šajās trīs līdzībās, tas, kas notiek tālā zemē, ir vislabāk saprotams kā *vēl viens jaunākā dēla mēģinājums atrisināt savu problēmu*. Tālā zemē jaunākais joprojām domā, ka var glābt pats sevi.
3. Ja pieņemam, ka jaunākais nožēlo savus grēkus tālā zemē, tad ir jājautā, *ko nožēlo?* TA klausītājs varētu sagaidīt, ka jaunākais dēls domātu apmēram šādi:
 - Es esmu apkaunojis savu tēvu ļaužu priekšā.
 - Es esmu savu ģimeni padarījis nabadzīgāku, zaudējot nozīmīgu ģimenes mantojuma daļu.
 - Es esmu noraidījis tēva mīlestību un licis viņam daudz ciest.
 - Es esmu domājis tikai par sevi un ne par ko citu.
4. Bet nekas no tā nav pieminēts. Jaunākais vienkārši *grib ēst. Kāpēc man ir jāmirst badā, ja ir vēl viena izeja?* Protams, tas būs ļoti pazemojoši, bet citas izejas nav. Viss jau ir izmēģināts, līdz pat cūku

¹² Grieķu – nenot. kollaō

¹³ Jaunās Derības tekstu manuskripts, kuru datē ap IV, V gs., kurš sastāv no četriem, tiesa nepilnīgiem, evaņģēlijiem, apustuļu darbiem un fragmentu no 3 Jāņa vēstules. Šo kodeksu Kembridžas universitātes bibliotēkai uzdāvināja ievērojams grieķu Jaunās Derības tekstu pētnieks, Kalvina sekotājs Teodors Beza (1519-1605).

¹⁴ Latviešu tulkojums – sāka spriest sevi.

ganīšanai. Arābu tulkojumos šī frāze tiek tulkota "viņš kļuva viltīgs." Jaunākais domāja tikai par sevi. Viņš ir izsalcis un grib ēst. Kāds ir viņa plāns?

ATRISINĀJUMS ?[5D]:

1. Viņa plāns ir skaidrs. Vispirms, viņam ir jāpārliedzina tēvs, lai tas viņu atbalsta amata iegūšanā. Dēls nedzīvos mājās un nepievienosies ģimenei. Viņš visu atmaksās pats, kad izmācīsies par amatnieku. Dēlam ir jāpārliedzina tēvs par šo plānu. Viņš iesāks ar "nožēlu": "Tēvs, es esmu grēkojis pret debesīm un pret tevi!" Ex.10:16 - faraons saka līdzīgus vārdus Mozum. Faraons nenožēlo savus grēkus, viņa sirds arvien ir cieta. Viņš vienkārši vēlas, lai tiktu izbeigtas mocības pār Ēģiptes zemi. Līdzīgi rīkojas jaunākais dēls. Viņš grib "apstrādāt tēvu ar dievbijīgu frāzi."
 2. *Ibn al-Tayyib*¹⁵ tulko šo frāzi - "es *tagad* neesmu cienīgs, ka mani sauc par tavu dēlu." Kad tiek tulkots - "es *vairs* neesmu cienīgs...", tad ar to tiek saprasts, ka dēls *nekad* *vairs* nebūs cienīgs. Ibn al-Tayyib tulkojums atklāj smalku niansi, kura atklāj jaunākā dēla patieso būtību: "Es *tagad* neesmu cienīgs. Bet rītdien es visu atmaksāšu atpakaļ un būšu atkal cienīgs ieiet tēva mājās. Es plānoju nopelnīt pazaudēto statusu." Dēls grib pateikt tēvam: "Es esmu pazaudējis naudu, tādēļ esmu necienīgs saukties tavs dēls. Bet dod man pāris gadus laika pastrādāt kā amatniekam un es visu atmaksāšu un atkal būšu cienīgs saukties par tavu dēlu." Tad, kad notiek dēla un tēva satikšanās, zīmīgi ir ievērot, ka pēdējā frāze ir izlaista. Dēls *vairs* nesaka: "Pieņem mani par vienu no saviem algādžiem."
 3. Dēla plāns ir kļūt par algādzi jeb amatnieku. Viņa tēva mājās ir:
 - a. vergi, kuriem dēls nevēlas pievienoties, jo ir par lepnu. Vergi netiek arī atalgoti, bet viņam vajag naudu, lai realizētu savu plānu.
 - b. Arī kļūt par dēlu ir neiespējami. To saprot jaunākais.
 - c. Tātad vienīgā iespēja, kļūt par labi atalgotu amatnieku. Amatnieki pelna ļoti labi un ja viņam izdotos pierunāt tēvu, ar laiku viņš atmaksātu.
 4. Šajā jaunākā dēla plānā farizeji varēja ieraudzīt savu atgriešanās izpratni. Tā ir apmēram šāda:
 - grēksūdze
 - kompensācija par nodarīto ļaunumu
 - apņemšanās *vairs* nepārkāpt likumu
 5. Tieši to jaunākais vēlas piepildīt. Viņš sagatavo savu grēksūdzi. Kā amatnieks viņš atpelnīs naudu un atdos atpakaļ ģimenei. Pa to laiku, viņa pūles tiks ievērotas. Viņš piepildīs likumu un glābšana būs nopelnīta. Tātad dēla plāns ir kļūt par amatnieku, nevis par dēlu, kuram algu nemaksā.
 6. Jēzus ar šī stāsta palīdzību liek mums domāt par mūsu attiecībām ar Dievu. Kas ticīgais ir, pirmkārt un galvenokārt, Dieva priekšā? Vai *kalps* sava Kunga priekšā? Vai *bērns* ciešā kopībā ar tēvu? Ja vienīgā problēma ir nauda (pārkāptais likums), tad jaunākā plāns kļūt par amatnieku ir labs. Taču ja galvenā problēma ir sarautās attiecības, tad dēla plāns ir pilnīgi nepareizs. Vai ticīgie ir kalpi vai bērni? Vecā Derība runā abējādi.
 - a. Samuēls templī lūdz: "Runā, jo tavs kalps klausās!" (1 Sam.3:10)
 - b. Turpretim Hozeja (Hos.2:1) saka: "Jūs tā dzīvē Dieva bērni!" Abi apzīmējumi ir atrodami arī Jēzus mācībā Lk.17:7-10 - kalpi; šajā līdzībā - bērni.
 7. Vai tēvs būs apmierināts ar sava dēla izvēli kļūt par atalgotu kalpu? Vai viņš gribēs attiecības - Kungs/kalps? Kungs/kalps attiecības ir lielākais ko jaunākais uzdrīkstas prasīt. Tāpat arī TA kultūra uzskata, ka šādas attiecības ir lielākais, ko tēvs var dot. Jēzus klausītāji tagad ir pilnībā iesaistīti notikumā. Klausītāji [farizeji] redz šajā notikumā savu grēka izpratni un tā atrisinājumu (klausītāju domas un jaunākā dēla domas par problēmas atrisinājumu sakrīt). Klausītāji varētu sagaidīt apmēram šādu noslēgumu:

Dēls atgriežas ciemā. *Qetsatsah* ceremonija tiek izdarīta. Pēc liela pazemojuma ciemā, dēls sasniedz tēva mājas. Pēc ļoti nopietnas sarunas ar tēvu, dēlam izdodas pārliecināt tēvu uzticēties dēlam vēl vienu reizi un sūtīt viņu apmācībā par amatnieku. Apmācīts, viņš strādās tēva īpašumā kā atalgojams amatnieks, bet nedzīvos pie tēva. Pēc pāris gadiem viņš atgriezīsies mājās ar naudu, lai atgūtu pazaudēto mantojumu. Viņš tiks samierināts ar ģimeni un ciemu.
- Bet nekas tamlīdzīgs nenotiek. Tieši otrādi, seko stāsts, kurš šokē klausītājus vairākos veidos.

¹⁵ Skatīt Pielikumu Nr.1.

PIEŅEMŠANA [6C]:

1. Tēva rīcība ir pārsteidzoša TA cilvēkam. Vispirms, *tēvs viņu ierauga tālumā*. Tēvs, mēnešiem un gadiem gaida sava dēla atgriešanos. Viņš pazīst savu dēlu, ka agri vai vēl viņš kritīs un atgriezīsies. Viņš arī zina, ka viņa dēls ir tik uzpūtīgs, ka neatgriezīsies, kamēr tiešām visu nebūs pazaudējis. Tēvs zina arī to, ka ciems viņu sagaidīs ar *quetsatsah* ceremoniju. Tāpēc tēvam ir plāns. Viņš sasniegs dēlu pirms dēls nav sasniedzis ciematu. Viņš vienīgais var pasargāt dēlu no ciema naidīguma. Tēvam ir jāierauga dēls jau tālumā, lai varētu realizēt savu plānu.
2. Dēls ir tuvu mājām, bet joprojām ir *tālu* no tēva. Vārds *makran* – tālu, tiek pieminēts divas reizes, proti, 13 un 20 pantā. Dēls ir fiziski tuvāk mājām, bet joprojām tālu no tēva.
3. *Tēvam kļuva žēl sava dēla*. Līdzjūtība nāk no cilvēka, kuram tā nav jāparāda. TA tēvam šādā gadījumā ir jā saglabā ģimenes gods. Kad atklātos, ka nauda ir iztērēta, tēvam noteikti būtu jāparāda atklāts sašutums. Tēvam ir pilnīgas tiesības vispār ignorēt savu dēlu. Taču šeit tēvs iežēlojas par savu dēlu.
4. *Tēvs skrien*. Cienījami vīri TA neskrien publiski. *Ben Sirach* saka, ka vīrieša gaita atklāj, kas viņš ir. Jauni zēni skraida, parastā tauta skrien, kad grib kaut ko redzēt, bet augstas personas neskrien. Tikai šeit un gadījumā ar Caķeju varam ieraudzīt, ka ievērojamas personas skrien. Taču, gadījumā ar Caķeju, ir mēģinājums slēpties, bet šeit tēvs skrien publiski. Iemesls, kāpēc TA ievērojamie vīri neskrien ir garie svārkī, kurus nēsā vīrieši TA. Nevienš nevar paskriet, ja nepacel uz augšu savus svārkus. Kad tas tiek darīts, tiek atklātas kājas, kas, savukārt tiek uzskatīts pazemojoši. Daudziem arābu tulkotājiem nav patīcis, ka tēvs skrien, tādēļ tulkoja - *steidzās*. Šī tulkošanas tradīcija tēvā redzēja Dievu, un skriešana publiski ir par daudz apkaunojoši, lai to attiecinātu uz Dievu. Tātad tēvs skrien, lai sasniegtu dēlu, pirms tas nav sasniedzis ciematu.
5. *Tēvs apkampj dēlu un skūpstu*. No jaunākā dēla tiek sagaidīts, ka viņš krīt uz vaiga un skūpstu sava tēva kājas. Parasti dēli pēc ilgas prombūtnes skūpstu savu vecāku rokas kā paklausības zīmi. Bet jaunākā dēla gadījumā ar to ir par maz. Bet tā vietā, tēvs apkampj dēlu un skūpstu viņu. TA vīrieši sveicina viens otru ar skūpstu uz vaiga vai lūpām. Skūpstu - draudzības un pieņemšanas apliecinājums.
6. Ko tas viss nozīmē dēlam? Tēvs atklāj nepelnītu, negaidītu un dārgu mīlestību. Skrienot pretim dēlam, tēva mīlestības lielums, tēva *dārgā mīlestība* ir visiem redzama. Viņš ir gatavs pat saņemt publisku apvainojumu, lai tikai glābtu savu dēlu. Jēzus šeit runā par savām ciešanām un krusta nāvi. Atcerēsimies, ka farizeji pārmeta Jēzum, ka Viņš ēd kopā ar grēciniekiem (*am ha-arets*). Jēzus atbilde varētu būt apmēram šāda: “Es saprotu, ka jūs man pārmetat ēšanu kopā ar grēciniekiem. Jums ir taisnība, tieši to es daru. Bet es ne tikai ēdu kopā ar viņiem un aicinu viņus pie sevis. Es arī esmu kā labais gans, kurš meklē pazudušo avi. Es esmu kā labā sieviete, kura meklē pazudušo grasi. Es esmu kā šis tēvs, kurš skrien pretim savam dēlam. Ar lielu mīlestību es meklēju šos grēciniekus, kurus jūs nicināt. Es esmu gatavs maksāt lielu cenu, lai viņus atrastu, atvestu mājās un kopā ar viņiem ēstu.”
7. Līdzības sākumā ir tēvs (Tēvs), kurš no savas lielās mīlestības dāvā dēlam pilnīgu brīvību, lai arī kādas sāpes tas neradītu. Tagad ir tēvs (Dēls), kurš skrien pretim savam dēlam. Vai ar šīs līdzības palīdzību Jēzus nepasaka to pašu, ko vēlākie baznīcas koncili formulēja attiecībā uz Tēva un Dēla vienotību būtībā?
8. Tēva lielā mīlestība ir pastiprināta arī ar to, ka tā tiek parādīta pirms dēls ir nožēlojis. Stāsta līmenī tēvs neko nezina, ko dēls teiks. Patiešām, apustulis Pāvils šo tēva mīlestību izsaka ar šādiem vārdiem - *Kristus par mums ir miris, kad vēl bijām grēcinieki* (Rom.5:8). Līdz ar to atkal var ieraudzīt, ka nevis dēls atgriezās (aktīvs), bet gan viņš tika atgriezts (pasīvs) no tēva.

VISS IR ATGŪTS [7B]:

1. Kāpēc dēls vairs nesaka - "pieņem mani par vienu no saviem algādžiem"? No tēva rīcības dēls redzēja, ka tagad būtu pilnīgi nevietā pierunāt tēvu, lai dēls varētu kļūt par amatnieku. Ja pēc šādas tēva rīcības, dēls tomēr paliktu pie sava plāna, tas liecinātu par to, ka dēls apšaubītu sava tēva patiesās jūtas. Tēva dārgā un nepelnītā mīlestība ir pārvērtusi jaunāko dēlu. Dēls beidzot ierauga, ka *problēma jau nav iztērētā naudā, bet ievainotā tēva sirdī*. Dēls var atpelnīt naudu, bet kurš var samaksāt par ievainoto un salauzto sirdi?
2. Kad dēls ir nožēlojis savu grēku, atzinis savu necienību un nepiedāvā vairs "gudras idejas" kā atjaunot sagrautās attiecības, tēvs saprot, ka viņa *dārgā mīlestība ir pieņemta*. Jaunākais dēls bija pazudis, bet

tagad ir atrasts. Tēvs liek darīt divas lietas - pavēl kalpiem apģērbt dēlu, pie tam, ātri. Tas varētu nozīmēt, ka tēvs negrib, lai kāds vēl redzētu viņa dēlu kā skrandaini. Vislabākās drēbes ir tēva drēbes. Ikviens, kurš satiks dēlu, cienīs viņu, kaut vai tēva drēbju dēļ vien. Dēls tiek pagodināts. Gredzens varētu būt mājas zīmogs. Dēlam uzticas. Rabīniem ir teiciens: "Cilvēks, kuram ir kurpes kājās ir cilvēciska būtne, bet kuram nav, ir sliktāks par mirušo." Dodot apavus dēlam, viņam tiek parādīts respekts un cieņa kā pret cilvēku. Tāpat tēvs pavēl nokaut barotu teļu. Ievērosim, ka visās trīs līdzībās atrašanās prieks tiek svinēts ar mielastu. Kam par godu ir mielasts? Par godu tēvam vai par godu dēlam?

AUGŠĀMCELŠANĀS [8A]:

1. Tradicionālā TA ciematā lopus nokauj tikai tad, kad tie tiek ēsti. Tika nokauts barots teļš. Lai šādu teļu apēstu, ir vajadzīgi apmēram 200 cilvēki. Tēvs ir iecerējis lielu mielastu. Tēvs ne tikai izrāda savu personīgo prieku, bet samierina savu dēlu ar visu ģimeni un ciematu. Tēva dēļ (pēc šāda liela banketa) neviens vairs nenovērsīsies no jaunākā dēla. Parasti lielos pasākumos (kāzas, ievērojamas personas vizīte, dēla atgriešanās no gara ceļojuma utt.) nokauj jēru. Bet Beilijs apgalvo, ka nekad nav dzirdējis, ka kāds nokautu teļu. VD teļa nokaušana norāda uz kādu *ļoti, ļoti īpašu gadījumu*. Ābrahams nokauj teļu, kad pie viņa viesojas trīs eņģeliski apmeklētāji (Gen. 18:7). 1Sam28:24 - kāda sieva nokauj teļu ķēniņam Saulam un viņa kalpiem. Bet starp šiem un tēva mielastu ir divas būtiskas atšķirības:
 - a. VD piemēros zemāka persona nokauj teļu par godu augstākai personai. Gadījumā ar jaunāko dēlu, augstākstāvošais nokauj teļu par godu zemākstāvošajam.
 - b. VD piemēros viesi nav uzbrukuši saimniekam. Turpretim jaunākais dēls ir ļoti nopietni ievainojis savu tēvu.
2. Tādējādi tēva mielasts ir ļoti *neparasts* mielasts TA kultūrā. Ar šo neparastumu vēl vairāk tiek izcelta tēva lielā un dārgā mīlestība. Kā tika pieminēts sākumā, neviens TA tēvs nerīkotos tā kā rīkojās šis tēvs. Tradicionāls tēvs varētu pieņemt dēlu kā amatnieku, kaut arī tas būtu diezgan grūti. Kāpēc lai tēvs atkal uzticētos savam dēlam? Jēzus atkal rada vienreizēju, līdzjūtīgu tēlu un nosauc to par tēvu. Tas vēlreiz mums atgādina, ka tad kad Jēzus nosauc Dievu par "Mūsu Tēvu", Viņš nedomā par TA tēvu, vēl jo mazāk par Rietumu tēvu. Jēzum ir pašam sava *Tēva definīcija*.
3. "Mans dēls bija miris un nu *atkal* dzīvs."¹⁶ Ko tēvs ar to grib pateikt? Ir divas iespējas:
 - a. Pirms jaunākais dēls atstāja savaš mājas, viņš bija dzīvs. Un tikai tālā zemē viņš nomira. Tagad atgriežoties, viņš atkal ir dzīvs. Šādi ir domājuši mūsu latviešu Bībeles tulkotāji, pievienodami vārdu "atkal".
 - b. Tikai tagad dēls ir dzīvs. Viņš no paša sākuma ir bijis miris. Tādēļ jau pieprasīja mantojumu. Tuvojoties ciematam, viņš vēl joprojām bija miris. Tagad, beidzot, viņš ir dzīvs. Arābu un Sīriešu Bībeles tulkojumi parasti ir izraudzījušies šo variantu. Vārda *atkal* pievienošana, šajās valodās izklausītos neveikli.

Bija miris un ir dzīvs.
Bija pazudis un ir atrasts.
nevis
Bija miris un ir <i>atkal</i> dzīvs.
Bija pazudis un ir <i>atkal</i> atrasts.
4. Viss stāsts liecina par to, ka dēls vienmēr ir bijis miris iepretim tēva mīlestībai. Ef.2:5 - Pāvils saka, ka: "mūs, kas savos pārkāpumos bijām miruši, darījis dzīvus līdz ar Kristu: žēlastībā jūs esat izglābti." Līdzības pirmā daļa beidzās ar lielu, neparastu mielastu. Kāds sens Bībeles tulkojums saka, ka "viņi iesāka svinēt ar Allelūjām."

Lūgšana:

*Tēvs, mēs Tev pateicamies un Tevi slavējam,
ka Tu mūs satiki savā Dēlā,
kad mēs vēl bijām tālu no tevis
un atvedi mūs mājās.*

Šī lūgšana ļoti labi atklāj līdzības būtību.

¹⁶ grieķu – anadzaō.

Vecākais dēls - Lk.15:25-32

Bet vecākais dēls bija uz lauka;

1. kad nu viņš tuvojās mājām,
viņš izdzirda mūzikas skaņas un deju troksni.
Piesaucis vienu no kalpiem,
viņš tam jautāja, kas tas esot. VIŅŠ STĀV NOMAĻUS

2. Tas viņam atbildēja:
"Tavs brālis ir pārnācis,
un tavs tēvs ir licis nokaut baroto teļu,
tāpēc, ka viņš to veselu atdabūjis."
Tad viņš apskaitās un negribēja iet iekšā. TAVS BRĀLIS-VESELS
DUSMAS

3. Bet tēvs iznāca
un aicināja viņu iekšā. DĀRGĀ MĪLESTĪBA

4. Bet tas atbildēja un sacīja tēvam:
"Redzi, tik daudz gadu es tev kalpoju
un nekad neesmu pārkāpis tavu bausli,
bet tu man ne reizi neesi devis ne kazlēnu,
lai es būtu varējis līkstmoties ar saviem draugiem. MANI DARBI
MANA ALGA

5. Bet tagad, kur šis tavs dēls ir pārnācis,
kas savu mantu izšķērdējis ar netiklēm,
tu viņam esi licis nokaut baroto teļu!" VIŅA DARBI
VIŅA ALGA

6. Bet tēvs viņam atbildēja:
"Dēls, tu aizvien esi pie manis,
un viss, kas ir mans, ir arī tavs. DĀRGĀ MĪLESTĪBA

7. Bet bija jālīksmojas un jāpriecājas,
jo šis tavs brālis bija miris un atkal ir dzīvs,
viņš bija pazudis un ir atkal atrasts." TAVS BRĀLIS-DROŠĪBĀ
PRIEKŠ

8.¹⁷ Un vecākais dēls apskāva savu tēvu,
iegāja mājās ?????????
un tika samierināts ar savu brāli un tēvu.
Un tēvs līksmojās kopā ar abiem dēliem.

Ar vecākā dēla tēlu, tagad ir iespējams izteikties arī līdzības klausītājiem, proti, farizejiem un rakstu mācītājiem, jo tieši par viņiem Jēzus runā izmantojot vecākā dēla tēlu.

1. Vecākais dēls stāv nomaļus.
 - a. Tāpat kā jaunākais dēls savu ceļojumu uz mājām sāka no lauka, arī vecākais dēls savu ceļu uz mājām iesāka no lauka. Tās ir zīmīgas paralēles. Vecākais dēls tikpat labi varēja būt mājās, kad atgriezās viņa brālis. Bet Jēzus abus brāļus noliek vienādā situācijā - abi brāļi atgriežas no lauka uz mājām.
 - b. Dēls dzird mūziku un dejas troksni. Tas nozīmē, ka viņam tuvojoties mielasts notiek pilnā sparā. Pešitā lasām - "viņš dzirdēja daudzu cilvēku balsis dziedam."
 - c. Dabiski būtu, ja vecākais dēls ieietu banketā, apsveicinātos un pievienotos svinībām. Taču viņa reakcija ir pilnīgi pretēja. Viņš pasauc kādu no *kalpiem*. Šis kalps, ar kuru runā varētu būt - jauns kalps, jauns zēns, vai dēls. Dēls neder. Kalpi ir aizņēmti ar mielastu. Paliek, dēls runāja ar kādu

¹⁷ Šis nav Bībeles teksts. Kas tas ir, tas noskaidrosies izlasot līdz beigām.

jaunu zēnu. *Old Syriac* tulko - "viens no zēniem." Pagalms noteikti bija pilns ar dejojošiem, dziedājošiem un trakojošiem jauniem zēniem. Viņi ir par jaunu, lai piedalītos banketā. Viss, kas notiek tēva namā ir zināms visam ciematam, tāpēc ikviens garāmgājējs varētu atbildēt uz šo dēla jautājumu. Svarīgi pievērst uzmanību šī zēna atbildei, jo tajā atklājas viņa un pat visa ciema izpratne par notiekošo.

2. Tavs brālis ir vesels. Dusmas.

- a. Viens no zēniem pastāsta galvenās notikuma detaļas: jaunākais dēls ir atgriezies; notiek grandiozs mielasts. Par to liecina nokautais teļš. Šajos zēna vārdos ir ieraugāma ciemata izpratne par tēva motīviem, proti, kāpēc viņš ir noorganizējis tik grandiozu mielastu - "tāpēc, ka viņš to veselu ir atdabūjis."
- b. Jaunais zēns saka, ka tēvs ir atdabūjis atpakaļ savu dēlu. Tēvs ir bijis nevis pasīvs, bet gan aktīvs, lai atgūtu atpakaļ savu dēlu. Mūsu tulkojums piemin, ka tēvs savu dēlu ir atguvis *veselu*. Grieķu vārds¹⁸, kurš stāv aiz šī vārda patiešām to arī nozīmē. Tāpēc ir izraisījusies diskusija, par kādu veselību ir runa - fizisku vai garīgu. No vienas puses, šķiet, ka runa ir par fizisku veselību, jo jauns zēns neko nevar spriest par garīgo veselību. Bet šis grieķu vārds nozīmē ko vairāk par veselību. Šis grieķu vārds ir lietots, lai *Septuagintā* tulkotu vārdu *šalom* - *miers*. Šis ebreju vārds sevī ietver "labas veselības" nozīmi. Bet šis vārds ietver sevī arī citu nozīmi. Šis vārds norāda uz attiecībām. Tāpēc šo 27.p. varētu tulkot arī šādi: *viņš to atguva ar mieru*. Proti, tagad ir miers starp jaunāko dēlu un tēvu. Ciemata iedzīvotāji zina, ka samierināšanās starp tēvu un dēlu ir notikusi, pateicoties dārgai tēva mīlestībai. Tēva parāda lielu mīlestību, dēls to pieņem, rezultāts ir *miers*. Tagad *attiecības* starp tēvu un jaunāko dēlu ir atjaunotas. Ciemats zina, ka pateicoties tikai tēva dārgai mīlestībai, miers ir atjaunots. Par godu šo attiecību atjaunošanai, kurā galvenais varonis ir tēvs, tiek svinēts šis grandiozais mielasts.
- c. Šis skaidrojums daudz labāk izskaidro mielasta būtību. Vai tad tēvs uzrīko tik grandiozu mielastu tikai tāpēc, ka dēls ir ar labu veselību? Ja dēls atgrieztos ar salauztu roku vai vāju veselību, vai tad mielasts nebūtu? Vai tiešām veselība ir pats galvenais? Tāpat mēs varam prasīt, vai tiešām jaunākam dēlam bija laba veselība. Atcerēsimies, kas ar viņu notika tālā zemē - *viņš mira no bada*.
- d. Ja mielasts bija tikai par godu jaunākā dēla labai veselībai, tad vecākam dēlam vajadzētu pievienoties šim mielastam. Tas būtu necilvēcīgi nepriecāties par sava brāļa veselību. Pie tam šajā gadījumā, jaunākā dēla nākotne vēl būtu neskaidra. Sods un smags darbs tiktu uzlikts viņam. Bet, ja miers ir noticis, ja tēvs ir samierināts ar dēlu un ja šī samierināšanās tiek svinēta, tad visi galvenie lēmumi attiecībā uz jaunākā dēla nākotni jau ir pieņemti. Šajā gadījumā ir saprotama vecākā dēla reakcija - *lielas dusmas*. Vecākais dēls ir ļoti satraukts par mieru, par *šalom*, kurš tagad ir starp tēvu un dēlu.
- e. Pēc šī jaunā zēna atbildes, vecākam dēlam faktiski tiek uzstādīts jautājums: "Tavs tēvs ir atguvis savu dēlu ar mieru. Tavs tēvs ir samierinājies ar tavu brāli. Kā tu uzņemsi savu brāli?" Mēs lasām: "viņš apskaitās un negribēja iet iekšā." Ar šādu rīcību viņš izraisa šoku visos novērotājos. Rabi bija uzskats: "tas ir labāk iemest sevi krāsnī, nekā *publiski apvainot* otru cilvēku." Vecākais dēls ir publiski apkaunojis nevis kādu cilvēku, bet savu tēvu. *Ibn al-Tayyib* saka: "Atsakoties ieiet tēva namā, viņš parāda rakstura ļaunprātību un zemiskumu. Viņš nemīl savu brāli un neciena savu tēvu. Viņa izturēšanās ir līdzīga rakstu mācītāju un farizeju kurnēšanai par to, ka Jēzus pieņem grēciniekus."
- f. Kopsavilkums:
 - i Vecākais dēls ievaino savu tēvu daudz dziļāk nekā jaunākais dēls stāsta sākumā, jo vecākais dēls parāda necieņu *publiski*.
 - ii Tēvam šādā gadījumā vajadzētu pavēlēt saviem kalpiem satvert vecāko dēlu un ieslēgt kādā istabā. Pēc tam ar drūmu seju pavadīt visu atlikušo banketa daļu. Un pēc tam, kad viesi aizietu, viņš pavēlētu saviem kalpiem viņu nopērt.
 - iii Vecākais dēls apskaitās ne par brāļa labo veselību, bet par samierināšanos, kura ir notikusi starp tēvu un dēlu.
 - iv Jaunākais dēls banketa laikā varētu teikt šos 23. psalma vārdus: "Tu klāj galdu manu ienaidnieku priekšā."

¹⁸ Grieķu – hugiainō.

3. Tēva dārgā mīlestība.

- a. Tēvs, ļoti sāpīgā un sevis iztukšojošā mīlestībā, atstāj savus viesus un nāk pie sava dēla. 100 vai vairāk cilvēku skatās un gaida, kas notiks. Kā parasti, ciemata strīdos, katra puse "spēlē uz auditoriju," zinot, ka katrs vārds un žests tiks atcerēts uz ilgu laiku. Šajā dienā tēvs jau otro reizi pieņem *kalpa – cietēja* veidu un parāda dārgu mīlestību. *Ibn al-Taayyib* saka: "Paskaties uz tēva sirdi! Tā ir pilna ar maigumu un mīlestību. Viņš ir atstājis banketu, viesus, savu jaunāko dēlu, lai lūgtu savu vecāko dēlu ienākt. Tas ir tā, ka tēva prieks ir nepilnīgs, kamēr viens no viņa bērniem skumst. Viņš nepārmet vecākam dēlam viņa sirds cietību vai nepiemērotām izjūtām. Līdzīgi debesu tēvs vēlas, lai arī rakstu mācītāji un farizeji, tāpat kā grēcinieki un muitnieki, ienāk debesu valstībā."
- b. *Ibn al-Tayyib*, tulkojot *Diatessaron*, pievieno vēl vienu niansi, proti, "tēvs izgāja viņu meklēt." Vārds *meklēt* ir lietots arī gadījumā ar labo ganu un labo sievieti. Katrs "maksāja cenu," lai atrastu pazudušo. Pirmo reizi tēvs izgāja pretim savam jaunākam dēlam, kurš atgriezās mājās redzēdams tikai sevi kā potenciālu darbinieku. Tēva negaidītā mīlestība pārvērtā dēla sirdi. Vai gadījumā ar vecāko dēlu notiks tas pats? Visi zina, kas notika ar jaunāko dēlu. Visi gaida, kas notiks ar vecāko dēlu.
- c. Kas tad ir 99 avis, kuras tika atstātas tuksnesī? Kas ir 9. monētas, kuras nebija pazudušas? Kas ir vecākais dēls? Tie ir farizeji un rakstu mācītāji. Vecākā dēla personā viņi tagad tiek nolikti uz skatuves. Kad vecākais dēls runā, tad klausītāji, arī farizeji, saprot, ka Jēzus runā par viņiem.
- d. Kur šajā līdzībā ir Jēzus? Viņš ir šis tēvs, kurš ir pieņēmis kalpa veidu. Kur šajā līdzībā ir Tēvs? Tēvs ir banketa autors un saimnieks.

4. Mani darbi, mana alga. Viņa darbi, viņa alga – vecākā dēla atbilde tēvam:

- a. "Klausies, visus šos gadus es esmu kalpojis kā vergs." Dēls neuzrunā savu tēvu ar titulu. Tas atslogo sliktas manieres un personas apvainojumu. Grieķu-Arābu versija izlaiž vārdu "tēvs" arī jaunākā dēla uzrunā tēvam, kad viņš pieprasīja mantojumu. Tādējādi abu dēlu sākotnējā attieksme pret tēvu ir identiska, abi dēli ir vienlīdz *nomiruši* savam tēvam. Vecākais dēls apgalvo, ka ir bijis verdzībā sava tēva namā. Visā šajā notikumā tēvs ir vairākkārtīgi atklājis, ka viņam nevajag kalpus/vergus. Neviens kungs nedod savam kalpam mantojumu. Neviens kungs sava kalpa dēļ nepazemojas publiski. Neviens kalps neuzdrīkstēsies tā runāt publiski ar savu kungu. Līdz ar to vecākais dēls parāda pilnīgu prāta aptumsumu un gara trulumu. Vēl vairāk, viņš apgalvo, ka ir vergojis sava tēva labā. Vecākais dēls zina, ka reiz viņš visu iemantos. Jaunākais dēls savu mantojuma daļu jau ir saņēmis un nevar vairs ne uz ko pretendēt. Tāpēc, viss darbs, ko vecākais iegulda, ir viņa paša labā. *Viņš strādā sava labuma dēļ*. Kad viņš saka, ka strādājot tēva labā, vecākais dēls nevienu nevar piemānīt. Ja nu vienīgi pats sevi.
- b. "Es nekad neesmu pārkāpis tavus likumus." *Ibn al-Tayyib* redz ciešu paralēli ar Lk.18:9-14. Abos gadījumos farizejam liekas, ka viņš visas prasības ir izpildījis. Šeit mēs varam ieraudzīt tos "99., kuriem atgriešanās nav vajadzīga," jo viņi vienmēr ir turējuši likumus. Vecākais dēls apgalvo, ka nekad nav pārkāpis tēva likumus, tajā pašā laika publiski apvaino savu tēvu. Kāds aklums un paškritikas trūkums! Viņš nav pārkāpis likumu, bet viņš ir sarāvis attiecības ar likumu devēju – savu tēvu. Jņ.18:28 - jūdi veda Jēzu pie Pilāta, bet neiegāja pārvaldnieka pilī, lai neapgānītos. Viņi centās ļoti ievērot savus šķīstības likumus, taču neredzēja savu nešķīstību tajā, ko darīja. Pasaules vēsturē, katrā lielākā reliģijā, ļoti reliģiozi cilvēki ir pastrādājuši ļaunus darbus reliģijas vārdā, domājot, ka tos veicot, viņi piepilda savas reliģijas augstākās prasības. Jēzus šeit attēlo tipisku legālas/reliģiskas sistēmas locekli, kurš tiecoties pēc likumu ievērošanas, sagrauj visdziļākās un svētākās attiecības ar Dievu.
- c. "Tu man nekad neesi devis kazlēnu." Vecākais dēls apsūdz savu tēvu favorītismā: "Tu mīli viņu, bet tu nemīli mani." Ikviens klātesošais zina, ka viss īpašums pieder vecākajam un pēc tēva nāves, viņš varēs pilnībā to apsaimniekot. *Vecākais dēls ir sašutis, ka viņš jau tagad nevar rīkoties ar savu mantu, kā vēlas. Vai tikai arī viņš nevēlas tēva nāvi?* Ja viņa tēvs nomirtu, tad viņš varētu darīt ar savu īpašumu ko grib, un varētu rīkot banketus, kad vien grib. Tiesājot savu tēvu un brāli, atklājas vecākā dēla neredzamā dzīves daļa, kuru viņš nav gribējis atklāt nevienam. Pie viņa piepildās vārdi: "Netiesājiet, ka jūs paši netiekat tiesāti."

- d. Nupat kā tēvs ir demonstrējis pašuzpurējošo mīlestību uz savu vecāko dēlu. Tēvs publiski viņam dod dāvanu, kura ir daudz lielāka par baroto teļu vai kazlēnu. Sāpīgais ir tas, kad tēvs dod un parāda savu mīlestību, dēls viņu apsūdz mīlestības trūkumā.
- e. "Es būtu varējis līksmoties ar saviem draugiem." Šajā frāzē parādās tas, ka vecākais dēls sevi ir "izrakstījis" no ģimenes. Tēvs, brālis, radnieki un radnieku draugi nav viņa draugi. Viņa draugi ir citi. Viņš gaida, kad varēs ar draugiem nosvinēt banketu.
- f. "Šis tavs dēls ir pārnācis." Vecākais atsaucās teikt "mans brālis." Tā vietā viņš saka: "tavs dēls." Vecākais dēls izvairās lietot *nepatīkamu* vārdu." Šāda izvairīšanās ir redzama arī līdzībā par Labo Samarieti Lk.10:36.
- g. "Kas tavu mantu izšķērdējis ar netiklēm." Grieķu-Arābu versija tulko - *Viņš ir izšķērdējis visu, kas tev pieder*, uzsverot, ka vecākais dēls ļoti pārspīlē un mēģina attēlot savu brāli pēc iespējams melnākās krāsās. Nezin kāpēc, pēkšņi "visa" tēva manta ir izšķērdēta. Vecākais dēls taču labi zina, ka viņa daļa paliek un pieder viņam. Tāpat vecākais zina, ka tēvs jau ir sadalījis mantu starp dēliem un ka tēvam patiesībā nekas nepieder un ja dēli izšķērdē, tad viņi izšķērdē savu mantu, nevis tēva mantu. Tāpat arī, kā vecākais dēls var zināt, ka jaunākais visu ir izšķērdējis ar netiklēm. Viņš pat nezina, ka notiek mielasts, ka brālis ir atgriezies. Bet tagad viņš publiski atklāj sava brāļa intīmo dzīvi tālā zemē. Šis apvainojums ir ļoti, ļoti nopietns. Ja ciemats tam noticēs, neviens nedos savu meitu par sievu jaunākajam. Tāpat visi zina, ka jaunākais dēls bija starp pagāniem. Vai vecākais dēls apsūdz jaunāko dēlu, ka viņš ir gulējis ar pagānu prostitutām. Ciematos no Spānijas līdz pat Irākai par šādiem apvainojumiem nogalināja un nogalina joprojām.
- h. Kāpēc vecākais tik nopietni apvaino savu brāli visa ciemata priekšā? Kas ir viņa mērķis? Vecākais zina, ka šis mielasts apzīmē samierināšanos starp tēvu un dēlu. Tēvs grib, lai šis miers būtu arī starp jaunāko dēli un ciematu. Vecākais, iespējams, grib izjaukt šo mielastu. Viņš negrib mieru starp jaunāko dēlu un ciematu. Drīzāk viņš grib mūžīgu sava brāļa atraidīšanu.
- i. Jēzus šeit ar vecākā dēla teļu ļoti spilgti atklāj tos, kuri pretojās Viņa kalpošanai starp muitniekiem un grēciniekiem. Šī līdzība ļauj klausītājiem ieraudzīt pašiem sevi. Jēzus parāda kā paštaisns gars var valdīt cilvēkā un pilnībā saindēt šo personu.
- j. 1Kor.13:6 - mīlestība nepriecājas par netaisnību, bet gan par taisnību. Jūdu Talmudā augsti tiek vērtēta cilvēka spēja attiecināt cēlus motīvus uz tiem, kuri ir iesaistīti aizdomīgos darījumos. Arī Lielā Katehismā, runājot par 8. bausli, Luters saka, ka tā ir vislielākā māksla izprast otra cilvēka motīvus un vienmēr mēģināt viņu aizstāvēt un nosargāt no citu cilvēku uzbrukumiem. Vecākam dēla, šāda tikuma nav. Tā vietā, lai pēc iespējas labākā gaismā parādītu savu brāli, viņš nomelno to cik vien iespējams, "viņš priecājas par netaisnību".
- k. "Tu nokāvi viņam barotu teļu." Kam par godu ir šis mielasts? Vecākais kļūdīgi pieņem, ka šis mielasts ir par godu jaunākam dēla, - tu esi nokāvis viņam. Daudzi komentāri piekrīt šī vecākā dēla interpretācijai. Taču Lk.15 ir trīs banketi. Aplūkosim tos.
- i Pazodusī avs noteikti nebija "godājamais viesis" banketā, kuru rīkoja labais gans. Drīzāk svinības bija dēļ labā gana panākumiem. Gans vēlas svinēt savu panākumu ar saviem draugiem.
- ii Arī sievietes atrastais naudas gabals nav banketa centrā. Sievas draugi ir atnākuši, lai izteiktu apsveikumu par viņas neatlaidību un panākumiem. Mielasts nav par godu naudas gabalam, bet par godu sievietei.
- iii Tāpat arī šeit, mielasts nav par godu jaunākam dēlam. Mielasts ir par godu tēvam, kurš atguva savu dēlu ar mieru. Tēvs ir mielasta centrā, nevis jaunākais dēls. Vecākais dēls ir pilnīgi nesapratis mielasta nozīmi. Viņš nesaprot, ka tēvs tagad ar dārgu mīlestību meklē viņu. Atkal farizeji un rakstu mācītāji saprot, ka Jēzus šeit runā par viņiem.
- l. Daudzi baznīcas tēvi alegorizēja šo līdzību. Piemēram, ar jaunāko dēlu saprata pagānus, ar vecāko dēlu - jūdus. Bet šie skaidrojumi ir neprecīzi. Katra reliģiska kopiena ietver sevī "savējos" un "svešos," "pareizos" un "grēciniekos." Pirmie ir tie, kas izskatās, ka ievēro likumus, otrie ir, kas neievēro un pārkāpj likumus. "Savējiem" ātri vien parādās ultra ortodoksa domāšana, uzpūtība un tiesājoša attieksme pret citiem.
- m. Vecākajam dēlam ir specifiska interese par nokauto teļu. Vecākais zina, ka viņam jau pieder viss atlikušais mantojums. Bet, kamēr tēvs nav nomiris, viņam nav tiesību rīkoties ar šo īpašumu. Tēvam ir tiesības tērēt īpašumu kā viņš vēlas. Ja tēvs samazinātu mielasta izdevumus, tad vecākā dēla zaudējumi nebūtu tik lieli. Šī nianse atklāj arī vecākā dēla dzīves prioritāti – tā ir manta.
- n. Kopīgais starp abiem dēliem:

- i Katrs sāk savu ceļojumu no lauka.
 - ii Katrs saprot sevi kā kalpu vai amatnieku, bet ne dēlu.
 - iii Katrs sagaida samaksu par padarīto darbu.
 - iv Katrs ievaino savu tēvu ļoti dziļi. Vecākā dēla ievainojums ir daudz dziļāks, jo tas ir noticis publiski.
 - v Katrs cenšas manipulēt ar savu tēvu sava labuma dēļ.
 - vi Katrs grib naudu sava prieka dēļ.
 - vii Katrs meklē savu "kompāniju," kura ir nošķirta no tēva un ģimenes. Jaunākais - tālā zemē, vecākais runā par *saviem draugiem*.
 - viii Katram tēvs parāda dārgu mīlestību.
 - ix Katrs ir laipni aicināts uz mielastu.
- o. Arābiem ir teiciens: "Katrs no viņiem ir sliktāks nekā otrs." Šo teicienu var attiecināt uz abiem brāļiem.
- p. Visi, elpu aizzurēdami, gaida, kas notiks tālāk. Uz spēles ir likts tēva gods. Ja tēvs šajā brīdī, dusmās paceltu savu nūju un sāktu sist savu vecāko dēlu, viss ciemats piekristu šādai rīcībai. Bet ko dara tēvs?

5. Tēva dārgā mīlestība.

- a. Tēva rīcība ir pārsteidzoša. 3 un 6 aina ir paralēlas. Abos gadījumos tēvs sevi atklāj "cietēja kalpa" veidā. Kristus krusts. Pirms tam, vecākais dēls pat izvairās pieminēt vārdu "tēvs." Taču šeit, tēvs savu vecāko dēlu uzrunā ar vārdu - *mīļotais dēls*. Tā vietā, lai atbildētu ar dusmām, tēvs atbild ar mīlestību. Tēva dusmas ir pārveidotas dārgā žēlastībā. Atbildēt tik maigā veidā uz dēla publiskiem apvainojumiem ir kaut kas neiedomājams. Bet ko tēvs saka tālāk? Tēvs zina, ka vecākais dēls ir nodarbināts ar *savām tiesībām*. Tāpēc tēvs ļoti maigi viņam atgādina, ka vecākajam dēlam nekas nav trūcis visas viņa dzīves gājumā, viņš *vienmēr* ir bijis pie tēva. Tāpat tēvs atgādina, ka viss ko viņš tagad dara saimniecībā, ir taču viņa paša ekonomisko labumu dēļ.
- b. Tēvs, faktiski apgalvo, ka viņš neko neatņems vecākajam, lai kādu daļu atdotu jaunākajam. Tēvs zina, ka vecākais dēls sev uzstāda jautājumu - *kas notiks ar manu daļu tagad, kad mans brālis ir atgriezies*. Tēvs atbild - *viss, kas ir mans, ir arī tavs*. Citiem vārdiem: "Tu vari neuztraukties par savu mantu, nāc piedrošies mielastam un samierinies ar savu tēvu un brāli." Līdzīgi arī vīna kalna strādnieki domāja, ka viņiem tiek darīta netaisnība.

6. Tavs brālis drošībā. Prieks.

- a. Kam bija jāpriecājas? Tiek dotas trīs dažādas atbildes:
- i Grieķu teksts nedod nekādu atbildi. Arī latviešu tulkojums klusē.
 - ii Pešita un daudzi angļu tulk. ir pievienojuši vārdu *mums*. Tātad *mums ir jāpriecājas*. Rietumu Bībeles tulkošanas tradīcijā vairāk ir uzsvars uz *mums*.
 - iii Daži sīriešu un arābu tulk. Lasa - *tev ir jāpriecājas*.
- b. Bet ja mēs vispār pieliekam tekstam klāt skaidrojošus vārdus, tad varbūt tieši trešā iespēja ir jāņem vērā, proti, *tev ir jāpriecājas*. Otrā atbilde ietver sevī to, ka tēvs tagad atvainojās dēla priekšā par svinībām. Jeremija saka šādi: "Tēvs šeit nerunā apoloģētiski/aizstāvieties - "man vajadzēja sarīkot mielastu." Drīzāk tēvs runā pārmetoši - "tev ir jābūt priecīgam, jo tavs brālis ir atnācis mājās." Tātad tēvs it kā pasaka: Mielasts nav nekas īpašs šajā pasaulē. Es atsakos atskaitīties tev par savu rīcību. Bet vai tu, tu pievienosies mums? Tas ir tavs brālis un *tev* arī ir jāpriecājas."
- c. Jāpiekrīt šim trešajam variantam, ka tēvs neaizstāv savu prieka iemeslu. Tieši otrādi, viņš saka dēlam, tev arī jāpriecājas ar mums. Vai jūs varat iedomāties ganu, kurš uzaicinājis viesus, taisnotos viņu priekšā par savu prieku: "Mani draugi, lūdzu nevainojiet mani. Bet es patiešām priecājos, ka esmu atradis pazudušo avi. Es saprotu, tas ir sāpīgi priekš jums. Bet, lūdzu, saproties mani." Šāda runa būtu ļoti jocīga. Drīzāk Jēzus farizejiem pasaka - arī jums, arī tev ir jāpriecājas kopā ar mani, jo es esmu nācis atrast pazudušo.
- d. "Tavs brālis bija miris un atkal ir dzīvs." Tēvs atgādina vecākajam dēlam, ka tas ir viņa brālis.
- i Kad jaunākais dēls *bija miris*? Pirms prasīja mantojuma daļu, nevis tālā zemē. Viņa attiecības ar tēvu bija sarautas un tāpēc parādījās prasība pēc mantojuma.

- ii Kad jaunākais dēls *tika darīts dzīvs*? Pie ciemata robežas, kad tēvs viņu atrada un dēls pieņēma šo tēva negaidīto un dārgo mīlestību.
 - iii Kurš atrada jaunāko dēlu? Protams, tēvs. Ja tēvs nebūtu viņam izskrējis pretim, tas vēl joprojām būtu pazudis. Neatkarīgi no tā, kur viņš dzīvotu un ko viņš darītu. Jēzus saviem klausītājiem it kā pasaka: "Jūs man pārmetat, ka es ēdu kopā ar grēciniekiem. Jums ir taisnība, jo Es esmu nācis šajā pasaulē, lai meklētu un atrastu pazudušos. Es to nedaru slepus, bet atklāti. Un vai jūs nesaprotat, ka es esmu kā šis tēvs, kurš dod savu dārgo mīlestību visiem, gan savējiem, gan svešiem; gan taisnajiem, gan grēciniekiem. Jūs esat kā šis vecākais. Par spīti jūsu naidam pret mani, es jūs mīlu un joprojām aicinu nākt pie mana galda. Kad es sēžu pie viena galda ar grēciniekiem, mēs nesvinam viņu grēku, bet manu dārgo mīlestību. Vai jūs nesaprotat, ja es neēstu kopā ar grēciniekiem, tad es nevarētu sēdēt un ēst arī kopā ar jums."
- e. Līdzība pēkšņi beidzās. Kāpēc? Tagad klausītājiem, rakstu mācītājiem un farizejiem pašiem ir jāpabeidz šī līdzība. Viņi ir šis vecākais dēls. Ko viņi tagad darīs, pēc tik lielas tēva mīlestības demonstrācijas? Vai viņi ieies mielastā? 8. daļā ir mēģināts parādīt, kā Jēzus gribētu, lai šī līdzība beigtos. Proti:
- “Un vecākais dēls apskāva savu tēvu, iegāja mājās un tika samierināts ar savu brāli un tēvu. Un tēvs līksmojās kopā ar abiem dēliem.”**

Kādu virsrakstu dot šai līdzībai?

Kāda varētu būt vienojošā tēma visai šai līdzībai? Ir dotas vairākas atbildes.

1. "Evaņģēlijs izraidītājiem un izstumtājiem." Šī atbilde ir nepilnīga, jo tā izslēdz vecāko dēlu. Vai tad evaņģēlijs nav domāts arī viņam?
2. "Dieva prieks, atrodot pazudušo." Arī šī atbilde ir nepilnīga. Jo nav prieka par vecāko dēlu, kurš vēl nav iegājis mielasta namā.
3. Daudz precīzāka atbilde būtu - **"Dārgās Dieva mīlestības piedāvājums visiem."** Dieva mīlestība plūst pār visiem sevis iztukšojošā pazemojošā veidā Jēzus personā. Pār visiem, gan izstumtājiem, gan savējiem; gan atrastiem, gan vēl neatrastajiem. Līdz ar to šī līdzība nav tika par *pazudušo dēlu*, bet par *diviem pazudušiem dēliem* un *Labo Tēvu*.

Teoloģisko ideju ķekars - Lk.15:11-32.

Šī līdzība ir ļoti dziļa un bagāta savā saturā. Termins *teoloģisko ideju ķekars* atspoguļo divas domas, no vienas puses, tas norāda uz galvenajām tēmām, kuras ir atrastas šajā līdzībā, raugoties ar TA kultūras acīm, no otras puses vārds *ķekars*, norāda uz to, ka visas šīs tēmas ir kā skaistas vīnogas vienā ķekarā, ka visas šīs idejas ir viens organisks veselums. Ja līdzību salīdzina ar citronu, tad šajā nodaļā ir atrodama pati sula. Tas nozīmē, ka pati līdzība arvien būs kas lielāks un vairāk, nekā mūsu izspiestā sula no tās. Tāpēc lai Svētais Gars mums arvien palīdz saglabāt modru prātu un atvērtas sirdis Viņa vārda dziļumiem, jo patiešām Dieva vārds ir neizsmeļama ūdens aka, kura mēs smeļam mūsu dvēselēm dzīvības ūdeni!

1. *Grēks*. Līdzība runā par divu veida grēku. Viens ir likuma pārkāpēja grēks un otrs ir likuma turētāja grēks. Abiem kopīgs ir sarautās attiecības. Viens sarauj attiecības, pārkāpjot sabiedrības un ģimenes likumus. Otrs sarauj attiecības, piepildot šos likumus.

2. *Brīvība*. Dievs dāvā cilvēcei pilnīgu brīvību, tādu brīvību, kura var noraidīt pat Viņa mīlestību. Cilvēcei ir brīva izvēle iet savu ceļu, pat tad, ja šis ceļš rada bezgalīgas sāpes mīlošā Dieva sirdī.

3. *Atgriešanās*. Divas izpratnes ir spilgti ilustrētas. Pirmkārt: izglāb pats sevi kā kalps/amatnieks. Otrkārt, pieņem dārgo dāvanu, ka tu esi atrasts kā dēls.

4. *Ēlastība*. Brīvi dota mīlestība, kura meklē un cieš, lai glābtu.

5. *Prieks*. Tēvam par atrašanu. Dēlam par to, ka ir atrasts un atgūts ciematam.

6. *Dievs - mūsu Tēvs*. Dieva tēls kā līdzjūtīgs tēvs ir lieliski attēlots šajā līdzībā. Šī tēva definīcija sevi iekļauj dārgās mīlestības piedāvājumu visiem, gan likuma pārkāpējiem, gan likuma turētājiem.

7. *Bērnī vai kalpi?* Vecākais dēls redz sevi kā kalpu savās tēva mājās. Arī jaunākais gatavojas kļūt kā kalps. Taču tēvs šādu domāšanu nepieņem. Tēvs izrāda savu dārgo mīlestību, gribot, lai viņam būtu dēli, kuri atbild uz šo mīlestību, nevis kalpi, kuri paklausa pavēlēm.

8. *Kristoloģija jeb mācība par Kristu*. Tēvs divas reizes izrāda negaidīti lielu un dārgu mīlestību. Sieviete un labais gans dara kaut ko līdzīgu, bet mazākā mērā. Tēva rīcībā ir kaut kas ļoti dramatisks. Tēvs iztukšo pats sevi. Tēva rīcība un Jēzus rīcība ir identiska. Abi aicina grēciniekus pie galda. Šī vienotība rīcībā ietver sevī arī vienotību būtībā.

Vienotība rīcībā:

Jņ.5:17 - Mans Tēvs aizvien darbojas, tāpēc arī Es darbojos.

Vienotība būtībā:

Jņ.10:30 - Es un Tēvs, mēs esam viens.

Šī līdzība skaidri atklāj, Tēva un Dēla rīcības vienotību. Taču arī Tēva un Dēla būtības vienotību var nomanīt šajā Jēzus stāstītā līdzībā.

9. *Ģimene/sabiedrība*. Tēvs piedāvā savu dārgo mīlestību saviem dēliem, lai atjaunotu sadraudzību. Tas notiek ģimenes/sabiedrības kontekstā. Šeit un citur Jaunā Derībā, ģimene ir simbols, kurš atklāj Baznīcas būtību.

10. *Grēku izpiršana* (darbība, kuras rezultātā tiek samierināts Dievs ar cilvēku). Pateicoties dārgai tēva mīlestībai, jaunākais dēls ir atrasts, ir atgūts atpakaļ. Jēzus krusta nāves dziļākā izpratne ir atrodama tēva rīcībā.

11. *Eshatoloģija jeb mācība par pēdējām lietām*. Debesu mielasts ir jau iesācies. Visi, kas pieņem tēva dārgo mīlestību, tiek aicināti kā viesi piedalīties šajā mielastā. Šis neparastais tēva mielasts liek vērst uzmanību uz Svēto Vakarēdienu, kurā Jēzus "pieņem grēciniekus un ēd kopā ar tiem." Savukārt, Svētais Vakarēdiens ir kā ievads debesu mielastam.

Pielikums Nr.1
Sīriešu Jaunās Derības versijas

Old Syriac - 2.gs. sīriešu tulkojums

Peshitta - 4. gs. sīriešu tulkojums

Harclean - 7. gs. sīriešu tulkojums. *Thomas of Harclea* veica šo darbu apmēram 614. gadā.

Arābu npublicētie JD manuskripti

Arabic Diatessaron - Taciāna 2. gs. *Diatessaron* tika iztulkota arābu valodā 11. gs. Šo tulkojumu veica *Ibn al-Tayyib* no Bagdādes.

Archaic Greek-Arabic gospels - ap 9.gs. vai pirms tam. Arhaiskais grieķu-arābu evaņģēliju tulkojums. Ir identificētas sešas šī tulkojuma kopijas. Tās ir – *Berlin Staatsbibliothek Oriental Oct. 1108; Vaticana Borgiana Arabica 95; Sinai Arabic 54; 72; 74; 97.*

Ibn al-'Assal critical edition of the four gospels

Mt. Sinai Greek-to-Arabic gospels - kopēts Sv. Katerīnas klosterī ap A.D.1056 (agrākā kopija) un A.D.1289 (vēlākā).

Austrumu kristīgie ekseģēti

Ephraem the Syrian - d.378

Ibn al-Tayyib - d.1043. Ievērojams sīriešu kristietis no Irānas. Savā personā vienlaicīgi apvieno filozofu, ārstu, mūku un priesteri. Viņš iztulkoja sīriešu *Peshitta* un *Diatessaron* arābu valodā.

Ibn al-Salibi - d.1171. Uzrakstīja visas Bībeles komentāru. 18.gs. viņa evaņģēliju komentārs tiek iztulkots no sīriešu uz arābu.